

Література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 25. – Ст. 28.
3. Кодекс України об административних правонарушениях: Науч.-практ. комментарий. – Х.: Одиссей, 2000.
4. Про внесення змін в деякі законодавчі акти: Закон України від 15 травня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 32. – Ст. 457.
5. Компанієць І.М. Адміністративно-правове регулювання свободи совісті: Автореф. ... канд. юрид. наук. – Х., 1996.

УДК 342.922:342.715(477)

*С.О. Мосьондз***АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИДВОРЕННЯ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ
В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

У зв'язку з розвитком сучасних міжнародних відносин проблема правового регламентування видворення іноземців та осіб без громадянства в Україні набуває актуального значення, бо зовсім не всі іноземці та особи без громадянства відвідують нашу країну з миролюбною метою, про що і свідчить відповідна статистика. Так, за даними ДІТ МВС України, лише у 2006 році до адміністративної відповідальності за порушення міграційного законодавства притягнуто 48 тис. іноземців. До спеціальних установ міліції поміщалося 5 тис. затриманих.

Стаття 32 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» встановлює загальні правила видворення іноземців та осіб без громадянства за межі України [1]. Її практична реалізація в сучасний період може бути успішною лише в тому разі, якщо основні положення законодавця знайдуть всебічне і повне відображення в системі законодавчих актів.

З огляду на викладене, необхідно коротко зупинитися на змісті, який вкладається в категорію «видворення», оскільки дослідження конкретного питання практично в будь-якій галузі знань передбачає, насамперед, визначення понятійно-категоріального апарату, яким доводиться (доведеться) оперувати. У зв'язку з цим важливого значення набуває правильне розуміння і тлумачення самого поняття «видворення».

Відомо, що в чинних міжнародно-правових актах як найбільш загальне поняття вживається термін «висилання іноземців». Такий термін, зокрема, закріплений у Міжнародному пакті про громадянські та політичні права, а саме у ст. 13, в якій йдеться про те, що іноземець, який законно перебуває на території будь-якої держави-учасниці Пакту, може бути висланий тільки на виконання рішення, винесеного відповідно до закону, і, якщо імперативні міркування державної безпеки не вимагають іншого, має право на подання доводів

проти свого вислання, на перегляд своєї справи компетентною владою чи особою або особами, спеціально призначеними компетентною владою, і на те, щоб бути представленим для цієї мети перед цією владою, особою чи особами [2]. У даний час в законодавстві деяких зарубіжних держав (Німеччини, США, Франції, Японії, Швеції, Швейцарії, Фінляндії) зустрічаються такі терміни, що позначають різні форми видворення з країни перебування іноземців або осіб без громадянства, що вчинили правопорушення: «виселення» (мається на увазі переселення в інший регіон країни), «висилання», «видворення», «вигнання», «примусове висилання» та ін.

Термін «висилання» використовувався і в дореволюційному законодавстві царської Росії. Однак і там розрізнялися висилання в адміністративному порядку і висилання по судових вироках [3, с. 75]. У радянській навчальній і науковій літературі також, як правило, використовувалося поняття «висилання за межі СРСР» [4, с. 118].

Отже, існує певна невизначеність у розумінні та використанні понять, що визначають діяльність державних органів з видворення іноземців та осіб без громадянства за межі території держави, які порушують установлені правила перебування. Тому сьогодні існує нагальна необхідність внесення відповідної ясності, насамперед, у зміст поняття «видворення», яке вживається у ст. 32 даного Закону і ст. 24 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП).

На нашу думку, дана правова категорія відповідно до законодавства України повинна розумітися в найбільш широкому змісті як синонім традиційно використовуваного терміна «висилання». Це диктується необхідністю приведення законодавства України у відповідність до міжнародно-правових актів, у тому числі розроблених і прийнятих за участю України. Крім того, не можна не враховувати і традиційно сформоване в науковій літературі розуміння видалення з країни іноземців та осіб без громадянства, які порушують установлені державою правила перебування, як їх висилання за межі України.

Поряд із концептуально-теоретичними проблемами з'ясування самого змісту категорії «видворення» існує нагальна потреба ліквідації законодавчих колізій щодо видворення іноземців за межі України. На нашу думку, вона повинна починатися внесенням узгоджених між собою і теоретичними постулатами змін до чинного законодавства, насамперед до КУпАП.

Принциповими є зміни до ст. 24 КУпАП, частину 3 якої сформулювати як окремий пункт ч. 1 цієї статті: «8) адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства з подальшою заборонаю в'їзду в Україну строком до 5 років або без такої».

Відповідно до цього, включити адміністративне видворення за межі України як стягнення до ст. 202, 203, 204-1 КУпАП.

Відповідних змін потребує також ст. 32 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства».

По-перше, необхідно змінити її назву і сформулювати таким чином: «Адміністративне видворення за межі України».

По-друге, ч. 1 і ч. 5 як такі, що не відповідають конституційним принципам, виключити. До осіб, які відбули покарання за вчинений злочин або виконали адміністративне стягнення і не вчинюють діянь, які б містили склад злочину або адміністративного проступку, але порушують відповідні правові установлення, доцільно застосування ст. 31 зазначеного Закону, а саме – скорочення терміну тимчасового перебування в Україні. Якщо в їхніх діях є склад злочину або адміністративного проступку, вони повинні нести відповідну відповідальність, і в її межах потрібно вирішувати питання щодо перебування таких осіб на території України.

По-третє, ч. 2 викласти в такій редакції: «Адміністративному видворенню за межі України підлягають іноземці та особи без громадянства, які вчинили: 1) порушення правил перебування в Україні, а саме: проживання без документів на право проживання в Україні, проживання за недійсними документами або документами, термін дії яких закінчився, або працевлаштування без відповідного дозволу на це, якщо необхідність такого дозволу передбачено законодавством України, або недодержання встановленого порядку реєстрації, або пересування і зміни місця проживання, або ухилення від виїзду з України після закінчення відповідного терміну перебування, а так само порушення правил транзитного проїзду через територію України; 2) порушення прикордонного режиму або режиму в пунктах пропуску через державний кордон України; 3) перетинання державного кордону України поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без встановлених документів чи дозволу відповідних органів державної влади. Адміністративне видворення здійснюється відповідно до норм Кодексу України про адміністративні правопорушення».

По-четверте, ч. 6, враховуючи запропоновані зміни, доцільно сформулювати таким чином: «Рішення про адміністративне видворення іноземця та особи без громадянства з України може бути оскаржено до суду. Оскарження зупиняє виконання рішення про адміністративне видворення».

Література

1. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 4 лютого 1994 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 23. – Ст. 161.
2. Международный пакт о гражданских и политических правах от 16 декабря 1966 г. // Международные акты о правах человека: Сб. док. – М.: Норма-Инфра, 1999. – 784 с.
3. Мосьондз С.О. Правова природа адміністративного видворення за межі України // Право і суспільство. – 2005. – № 1. – С. 74-78.
4. Комзюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації. – Х., 2002. – 274 с.